

Monopol a Česká advokátní komora

V nedávné době proběhly tiskem dva rozhořčené apely v souvislosti s aktivitou České advokátní komory proti „vinklářům“ (pokoutníkům), tedy proti nabízení a poskytování právních služeb neoprávněnými subjekty. Společnost INDOC poté, co bylo její jméno uveřejněno na stránkách České advokátní komory v souvislosti s neoprávněným nabízením právních služeb, jednak požádala o vydání předběžného opatření a také publikovala poměrně ostrý článek, v němž tvrdí, že advokáti chtějí mít monopol na poradenství v oblasti obstarávání veřejných zakázek a dokonce i to, že se jí advokáti mstí. Nebudu faktické a skutkové aspekty tohoto konkrétního případu rozebírat – ostatně bude ještě řešen soudně a nepochybuji, že se nějakého výsledku dobereme, byť není zcela jisté, v jakém časovém horizontu.

Jako reakci na toto tvrzení publikoval předseda České advokátní komory (právem) rozhořčený článek, v němž upozornil na to, že fakt, že právní služby mohou v souladu s právem poskytovat jen advokáti, je proto, že tak stanoví zákon a že Česká advokátní komora v souladu se zákonem bude dodržování těchto předpisů dále podporovat.

Dovoluji si podotknout, že použití termínu „monopol“ je v dané souvislosti dosti nešťastné. S ohledem na historické konotace je podvědomě spojován s čímsi negativním (jakožto vzpomínka na privilegium určité výlučné činnosti či sféry obchodu, které panovník poskytoval svým perverzním milcům nebo situaci, kdy si stát vrchnostensky vyhradil určité – výnosné – činnosti jen pro sebe formou státního monopolu a ostatním subjektům v této aktivitě bránil). Daleko vhodnější je analogie s řídičským oprávněním – oprávnění řídit motorové vozidlo nebo poskytovat právní služby za úplatu – poskytuje státní správa subjektům jen po splnění určitých přesně stanovených předpokladů. Nikdy jsem se nesetkal s tím, že by někdo vážně namítal, že monopol na řízení vozidel mají osoby, které mají řídičské oprávnění, a to přesto, že požadavky, které musí splnit uchazeč, aby se stal advokátem, jsou neskonale náročnější.

Tvrzení, že si advokáti snaží udržet monopol na poradenství, je samozřejmě drzá a účelová lež. Nikdo si nenárokuje právo poskytovat výlučné poradenství, vzhledem k tomu, že poradenství rozhodně není činnost vyhrazená a regulovaná právními předpisy. Na druhou stranu je zřejmé, že pokud jakýkoliv subjekt prohlašuje za obchodní poradenství to, že pro svého zákazníka či klienta vypracovává smlouvy, právní analýzy či ho zastupuje při smluvním vyjednávání, je cosi v nepořádku. Nejedná se zde tedy o to, že by bylo v rozporu s pravidly hospodářské soutěže bráněno některým subjektům ve svobodném podnikání, ale naopak o pokus těchto subjektů, jak se vyhnout splnění přísných podmínek, které zákon pro poskytování právních služeb stanoví. V poradenství nikomu není bráněno – ostatně je celá řada oblastí a témat, kde bude například ekonomické či administrativně-organizační manažerské poradenství nenahraditelné.

Je třeba také spravedlivě připomenout, že služeb advokáta nikdo (snad kromě případů nutně obhajoby) nemusí využít. Každý může jednat sám, sám se zastupovat u soudu i sám si psát smlouvy a právní dokumenty. Stejně jako se může sám léčit, nebo si sám trhat zuby, eventuálně to svěřit jiné osobě, třeba tradičně kováři. Ostatně sám jsem byl svědkem, jak si velmi odvážný dobrodruh sám zašil tržnou ránu bez vážnějších následků. Je sice pravda, že zahojená rána pak vypadala spíše jako kdyby ho kousl žralok, ale nebudme malicherní. Tak samozřejmě může své vědomosti poskytnout příteli kdokoliv, kdo tyto vědomosti má. Tzv. obecný zmocněnec, kterým se můžete nechat zastoupit

u civilního soudu, nemusí mít ani dokončené základní vzdělání, neřídí se žádným etickým kodexem a nepodléhá žádné kárné pravomoci za to, co a jak provádí. Pokud se však bude tato pomoc v oblasti práva poskytovat soustavně a za úplatu, jedná se o právní službu a jsme opět u zákonné regulace. Tedy jako řízení s řídičským oprávněním a bez něj.

Možná si čtenář povzdechne - mají to ti advokáti dobře zařízeno, trh mají chráněný a je jim hej. Účelem právní úpravy však není ochrana advokátního trhu (advokátů je dnes kolem 13 000 a mnozí kolegové by mohli vyprávět, jak obtížné je dnes nového klienta získat nebo udržet), ale především zachování kvality právních služeb, a tudíž ochrana klienta. Advokát tedy musí mít nejen předepsané vzdělání, splnění předepsanou několikaletou praxi, složení přísnou advokátní zkoušku, musí složit advokátní slib a podřídit se etickému kodexu a kárné pravomoci. Lze se důvodně domnívat, že při splnění předepsaných požadavků lze od poskytované právní služby očekávat určitou kvalitu.

Jaký je tedy potom úkol České advokátní komory? Pohledy na to, co advokátní komora činí a co by činit měla a mohla, jsou velmi různorodé. Někdo by jí rád viděl jako servisní organizaci pro advokáty, někdo jako odborový klub, jiný zase jako lobbystickou skupinu. A bůhví, co ještě. Je zřejmé, že v určitém ohledu vykonává veřejnou správu - advokátní koncipienty vzdělává, organizuje a provádí advokátní zkoušky, vede matriku a provozuje poměrně rozsáhlý a výkonný kontrolní a kárný aparát - na činnost advokátů přijde ročně na advokátní komoru několik stovek stížností, z nichž některé jsou oprávněné a končí kárným řízením. Kromě toho se zasazuje o to, aby nedocházelo v rámci - někdy zběsilé - legislativní činnosti k porušování a prolamování základních zásad, které umožňují výkon advokacie a ochranu práv klienta - především ochrany mlčenlivosti advokáta, jeho postavení v rámci řízení a jeho nezávislosti. Zároveň by měla uchovávat vysoký etický standard výkonu povolání a vychovávat budoucí adepty - kromě odborných kvalit i k určité noblese, která s povoláním advokáta byla historicky spojována.

O tom, jak se to České advokátní komoře dnes daří či nedaří, lze dlouze diskutovat. Kritikové jsou především ti, kteří se o činnost advokátní komory principiálně nezajímají, anebo ti, komu je její činnost na obtíž. Tak se setkáme s tím, že mladí začínající advokáti považují komoru za zbytečný relikv, který je jen připravuje o peníze formou ročního příspěvku, někteří politici (kteří krátce prošli neúplnou koncipientskou praxí) označují činnost komory za šikanózní, státní zástupkyně obviní advokáty, že omezují právo svých klientů na rychlé odsouzení a vrcholné policejní orgány nařknou obecně advokáty, že „často organizují trestnou činnost“. České advokátní komoře připadá nelehký úkol tyto nepravdivé a utrhačné útoky na advokátní stav a jeho dobré jméno vyvracet a napravovat, což nejde vždy hladce a vyžaduje to nemalé úsilí. Navíc v době, která noblese a zdvořilosti nepřeje, není snadné udržovat v komunitě několika tisíc vysoce vzdělaných profesionálů všech věkových kategorií sounáležitost, vzájemnou úctu a přístup k profesi, který udrží v rovnováze důraz na obchodní i etickou stránku povolání. Věc je komplikována skutečností, že advokáti většinou nepublikují své aktivity *pro bono*, takže stovky hodin většiny advokátů vynaložené bezplatně na vzdělávání, osvětu i odbornou a finanční pomoc potřebným zůstávají v plaché anonymitě, protože většině těch, kteří tak činí, je proti mysli, aby tak činili s přehnanou publicitou.

Ke škodě věci Česká advokátní komora téměř vůbec nepublikuje, jak vykonává svou kárnou pravomoc. Je pravda, že jsou určitá omezení - kárné řízení je neveřejné a je třeba zachovávat i důslednou ochranu osobních údajů kárně provinilých. Na veřejnost se tak dostanou pouze případy, které zveřejní kárně provinilý. Na druhou stranu fakt, že Česká advokátní komora vůči advokátům při řešení stížností i v kárném řízení postupuje výrazně přísněji než například kárné senáty vůči provinilým soudcům, vůbec není znám. Obecný názor, že by fakt, že existují nějací advokáti, kteří jsou kárně postihováni, nepřispěl k dobrému jménu advokacie, není podle mého názoru správný (jakkoliv si uvědomuji, že s tímto názorem budu spíše v menšině). Fakt, že se o této problematice vlastně mimo advokátní komoru moc neví, působí spíše tak, jako by Česká advokátní komora prohřešky svých členů zametala pod koberec.

Rád bych České advokátní komoře i všem jejím členům popřál v jejich úsilí dost sil, aby mohli čelit nepřejícníkům i nadále, možná trochu více odvahy při publikaci názorů a toho, co dělá, a snad i to, aby se podařilo i nadále udržet alespoň současné postavení advokáta v rámci českého právního řádu.

JUDr. Martin Maisner, Ph.D., MCI Arb,
advokát a nezávislý rozhodce,
člen představenstva České advokátní komory

Text byl uveřejněn v EPRAVO.CZ Magazine 3-4/2020

Další články:

- [Proč musí obhájce u soudu mlčet?](#)
- [Advokátní úschovy a kolektivní vina](#)
- [Buřty, pivo a nenávisť](#)
- [Kolegialita jako klíč k úspěchu](#)
- [O co aktuálně usiluje vedení ČAK?](#)
- [O důstojnosti advokátního stavu](#)
- [O úspěchu restrukturalizace rozhoduje čas](#)
- [Stojí LL.M. za to?](#)
- [Verba docent ...](#)
- [Hodiny tikají každému](#)
- [Justice před soudem](#)